HÖGSKOLAN I BORÅS

Utbildningsvetenskaplig kärna II för pedagogiskt verksamma i förskolan
Core of Educational Science II for Students with Professional Experience

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: 11FB50
Version: 3.1
Fastställd av: Utskottet för utbildningar inom pedagogik och lärande 2016-12-14
Gäller från: HT 2016

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G2F), Specialpedagogik (G1N)
Utbildningsområde: Verksamhetsförlagd utbildning 60%, Undervisning 40%
Ämnesgrupp: Pedagogik
Förkunskapskrav: Godkänt resultat i kursen Utbildningsvetenskaplig kärna I för pedagogiskt verksamma i förskolan, 30 hp inom ramen för Förskollärarutbildning för pedagogiskt verksamma, 210 hp
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp
Delkursen har som bas hållbar utvecklings tre dimensioner (ekologisk, social och ekonomisk dimension) och utgår primärt från ett utbildningsvetenskapligt perspektiv. I delkursen diskuteras utifrån aktuell forskning de utmaningar och möjligheter som globalisering innebär i förhållande till samhällets och demokratins värdegrund.
Delkursen belyser grundläggande värderingar gällande mänskliga rättigheter, demokrati, etik, jämlikhet och jämställdhet. I anslutning till detta problematiseras de maktfaktorer som påverkar individen på ett globalt, lokalt och individuellt plan. Vidare diskuteras den ökande mångfalden bland barns bakgrund och hur klass, kön, etnicitet präglar lärande och livsvillkor. Inom detta ingår att få kunskaper om språkinlärning, språkutveckling och språkanvändning hos barn som har svenska som andraspråk. Ytterligare ett fokus är kunskap om barns sexuella identitet och vägledning kring barns sexuella beteenden. Inom delkursens ramar erbjuds studenten också möjlighet att utforska estetiska uttrycksformer som vägar till kunskap ur såväl teoretiska som konkreta perspektiv. I slutet av delkursen ingår ett projektarbete där studenterna ges möjlighet att tillämpa de kunskaper som tillgodogörs under delkursen. Flera ämnesområden i kursen har tagits upp under den första terminen i utbildningen och dessa bygger på en progression från tidigare kunskaper. Samarbetet med Bibliotek och läranderesurser kring informationssökning fortsätter enligt Boråsmodellen och i denna delkurs ligger fokus på sökning och värdering av vetenskapliga artiklar. Detta ska ses som en förberedelse inför kommande examensarbeten. Under den arbetsplatsförlagda utbildningen prövas studentens yrkesetiska kompetens samt förmåga att planera, genomföra, dokumentera, bedöma och utvärdera verksamhet samt samverka med kollegor och vårdnadshavare.

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp
Genomgående i delkursen behandlas begreppen inkludering, samverkan och empati. Den specialpedagogiska vardagspraktikens konsekvenser diskuteras och analyseras på individ-, grupp- och organisationsnivå. Delkursen belyser hur förutsättningar för hållbar utveckling kan skapas, i ett inkluderande, samhälleligt och etiskt perspektiv. Grundläggande specialpedagogiska frågeställningar liksom specialpedagogikens roll i förskolan lyfts fram. I dessa sammanhang lyfts frågeställningar och utmaningar kring heterogena barngrupper. Relationers betydelse för utveckling och lärande är centralt i delkursen. Vidare diskuteras hur man kan identifiera behov och anpassa verksamheten för barn med funktionsnedsättningar och barn i sociala och emotionella svårigheter, i syfte att skapa en god utbildnings- och livssituation för varje individ. Olika samarbetsformer med vårdnadshavare, kommun, landsting och statliga myndigheter belyses.

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5 hp
Delkursen behandlar yrkesrollen för förskollärare utifrån ett struktur- och aktörsperspektiv med fokus på ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering. Centrala frågor som belyses och kritiskt granskas är lärares samarbete kring förskolors arbetsformer olika synsätt/ideologier kring detta.
Dessutom behandlas frågor som berör konflikthantering på olika nivåer i verksamheten. Konflikthanteringsmetoder studeras i

förhållande till konkreta fall från den studerandes arbetsplats där såväl barn, som vuxna är inblandade. Mobbning, trakassering och annan kränkande behandling lyfts liksom metoder för att motverka dessa fenomen. Studenterna i denna delkurs får granska handlingsplaner mot diskriminering och kränkande behandling.
I delkursen behandlas styrnings- och ledarskapsbegreppet i relation till förskollärares samarbete kring utvecklingsarbete och olika aspekter på förskollärarrollen i och utanför verksamheten.

Mål

Efter avklarad kurs ska studenten kunna, med avseende på,

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

1. Kunskap och förståelse
1.1 redogöra för och problematisera olika aspekter av ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner av hållbar utveckling
1.2 exemplifiera och diskutera hur vi kan skapa en hållbarare värld och en global solidaritet och exemplifiera vilka utmaningar som finns för att nå detta
1.3 visa kunskap om barns sexuella identitet och barns olika sexuella beteenden i förskolan
1.4 redogöra för språkinlärning, språkutveckling och språkanvändning i svenska som andraspråk
1.5 redogöra för olika teorier om estetiska lärprocesser
1.6 reflektera kring frågor som rör identitet, hälsa, språksociologiska fenomen, och skolresultat med utgångspunkt i teorier om klass, kön och etnicitet för att skapa en hållbar jämlikhet och jämställdhet

2. Färdighet och förmåga
2.1 planera, genomföra och motivera en gestaltning där centrala begrepp för hållbar utveckling belyses och problematiseras med hjälp av ett flertal estetiska uttryck.
2.2 genomföra ett projektarbete med utgångspunkt i valda delar av delkursens innehåll gällande hållbar utveckling utifrån ett vetenskapligt och självständigt förhållningssätt
2.3 självständigt formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning i förskolan så att ett inkluderande förhållningssätt och en yrkesetisk medvetenhet genomsyrar verksamheten
2.4 i mötet med elever och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp i ett relevant yrkesspråk
2.5 relatera kursens lärandemål till den kommande yrkesrollen

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt
3.1 motivera pedagogiska val för att skapa en hållbar jämlikhet och jämställd undervisning med särskilt fokus på klass, kön, etnicitet och sexuell identitet
3.2 motivera val av estetiska pedagogiska hjälpmedel
3.3 analysera och kritiskt granska förskollärarens samhällsuppdrag
3.4 argumentera utifrån forskningsetiska principer gällande insamling av empiri
3.5 söka, lokalisera och värdera vetenskapliga artiklar med relevans för det valda området

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

1. Kunskap och förståelse
1.1 redogöra för hur specialpedagogiska kunskaper och pedagogers förhållningssätt kan bidra till ett inkluderande arbetssätt
1.2 redogöra för kunskaper om funktionsnedsättningar och socioemotionella svårigheter

2. Färdighet och förmåga
2.1 identifiera, välja och motivera samverkansinsatser för barn i behov av särskilt stöd
2.2 ge exempel på och problematisera pedagogers empatiska förhållningssätt och relationers betydelse för lärande och utveckling

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt
3.1 identifiera och analysera behov på individ-, grupp- och organisationsnivå till förmån för en inkluderande verksamhet
3.2 beskriva och motivera anpassningar som gynnar barn i behov av särskilt stöd och bidrar till en hållbar utveckling

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering

1. Kunskap och förståelse
1.1 Belysa och reflektera kring hur ledning och styrning påverkar förskollärares villkor och handlingar

2. Färdighet och förmåga
2.1 Redogöra för, jämföra och tillämpa teorier om konflikthantering på individ-, grupp- och organisationsnivåmed särskilt fokus på förskolan som verksamhet
2.2 Konkretisera och analysera ledarskap i förskolans verksamhet

2.3 Utifrån respektive förskolas handlingsplaner och policydokument arbeta målmedvetet att skapa ett förtroendefullt klimat i barngruppen där alla barn utvecklas, blir bekräftade och känner sig trygga
2.4 Tillämpa olika strategier för att förebygga och hantera konflikter professionellt
2.5 I mötet med barn och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp i ett relevant yrkesspråk

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt
3.1 Beskriva och förklara begreppen diskriminering, trakasserier och kränkande behandling såsom mobbning, samt redogöra för och värdera olika metoder för att motverka dessa fenomen
3.2 Identifiera sitt behov av ytterligare kunskaper för att utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet

Undervisningsformer

Undervisningen i kursen består av

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

- föreläsningar
- workshops
- seminarier
- arbetsplatsförlagd utbildning
- handledning

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

- föreläsningar
- workshops
- seminarier
- arbetsplatsförlagd utbildning

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering 7,5 hp

- föreläsningar
- workshops
- seminarier
- arbetsplatsförlagd utbildning

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer

Kursen examineras genom följande examinationsmoment:

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

(NÄ06) Delkurs 1: Arbetsplatsförlagd utbildning
Lärandemål: 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 3.3
Högskolepoäng: 3,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(RE01) Delkurs 1: Kultur och estetik i förskolan
Gruppredovisning
Lärandemål: 1.5, 3.2
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(RE02) Delkurs 1: Hållbar utveckling
Gruppredovisning
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2.5
Högskolepoäng: 1,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(RE03) Delkurs 1: Identitetsbildning och mångkulturella perspektiv
Gruppredovisning
Lärandemål: 1,6, 3.1
Högskolepoäng: 1,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(RE08) Delkurs 1: Projektarbete Demokratins villkor
Gruppredovisning, individuell vid särskild orsak
Lärandemål: 2.2, 3.4, 3.5
Högskolepoäng: 4,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE09) Delkurs 1: Svenska som andraspråk
Workshop och Gruppredovisning
Lärandemål: 1.4, 2.5
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(RE10) Delkurs 1: Barns sexuella identitet
Gruppredovisning
Lärandemål: 1.3, 3.1
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(TE01) Delkurs 1: Tentamen Svenska som andraspråk
Salstentamen
Lärandemål: 1.4, 2.5
Högskolepoäng: 1,5
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

(IN05) Delkurs 2: Åtgärder och anpassningar
Gruppinlämning
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2
Högskolepoäng: 4,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(IN06) Delkurs 2: Barn i behov av särskilt stöd
Litteraturseminarium och individuell inlämning
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2.2, 3.2
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5

(RE04) Delkurs 3: Utvecklingsarbete i förskolan
Individuell redovisning
Lärandemål: 1.1, 2.2, 2.3, 2.5, 3:2
Högskolepoäng: 2,5
Betygskala: Underkänd eller Godkänd och Väl godkänd

(RE05) Delkurs 3: Ledning och styrning i förskolan
Gruppredovisning
Lärandemål: 1.1, 2.2, 2.5
Högskolepoäng: 1,0
Betygskala: Underkänd eller Godkänd

(RE06) Delkurs 3: Konflikthantering i teori och praktik
Gruppredovisning
Lärandemål: 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 3,1, 3.2
Högskolepoäng: 2,0
Betygskala: Underkänd eller Godkänd

(RE07) Dk 3: Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
Gruppredovisning
Lärandemål: 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2,
Högskolepoäng: 2,0
Betygskala: Underkänd eller Godkänd

Väl godkänd, VG, på hel kurs kan student erhålla när student har VG på mer än 50 % av de poäng som är VG-grundande.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Björneloo, Inger (2007). *Innebörder av hållbar utveckling: en studie av lärares utsagor om undervisning.* Diss. Göteborg: Göteborgs universitet (184 s)

Engdahl, Ingrid (2012). *Lärande för hållbar utveckling - är det någonting för förskolan, eller?: rapport om OMEP:s projekt Lärande för hållbar utveckling i praktiken.* [Stockholm]: Svenska OMEP (38 s) *Lärande för hållbar utveckling i praktiken.* [Stockholm]: Svenska OMEP (38 s)

Flera språk i förskolan: teori och praktik. (2013). Stockholm: Skolverket (84 s)

Friska barn: en metod för att främja bra mat- och rörelsevanor i förskoleverksamheten. (2010). Stockholm: Karolinska institutets folkhälsoakademi (48 s)

Greppa språket: ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet. (2011). Stockholm: Skolverket (147 s)

HomO (2003). *Tystnadens tyranni: om heterosexualiteten som norm och homofobi i skolan.* Stockholm: HomO (12 s)

Hägglund, Solveig, Pramling Samuelsson, Ingrid (2009). Early childhood education and learning for sustainable development and citizenship. *International Journal of Early Childhood,* 2009, vol. 41, nr 2, s. 49-63 (15 s)

Klerfelt, Anna & Qvarsell, Birgitta (red.) (2012). *Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken.* Malmö: Gleerups (221 s)

Kosztovics, Anna (2014). *Förhållningssätt till barns sexualitet. En intervjustudie bland förskolepersonal i Malmö stad*. Malmö: Malmö stad (52 s)

Livsmedelsverket (2012). *Nordiska näringsrekommendationer.* 5. uppl. Stockholm: Livsmedelsverket (78 s)

RFSU (2011). *Barns sexualitet - en vägledning kring barns beteenden.* Stockholm: RFSU (18 s)

Skolans syn på vetenskap [Elektronisk resurs]: en enkätundersökning. (2013). Stockholm: Vetenskap & allmänhet (16 s)

Stier, Jonas (2009). *Kulturmöten: en introduktion till interkulturella studier.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, kap. 6 (15 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 100 s)

Litteratur för det sammanfattande projektarbetet

Doveborg, Elisabet & Pramling, Ingrid (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse.* 4. uppl. Stockholm: Liber (93 s)

Hellman, Anette (2010). *Kan Batman vara rosa?: förhandlinga om pojkighet och normalitet på en förskola.* Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2010, s. 37-52 (16 s)

Holm, Ann-Sofie (2008). *Relationer i skolan: en studie av feminiteter och maskuliniteter i år 9.* Diss. Göteborg: Göteborgsuniversitet, 2008, s. 17-28 (12 s)

Kullberg, Birgitta (2004). *Etnografi i klassrummet.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 16 s)

Lantz, Annika (2007). *Intervjumetodik.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, 90 s)

Løkken, Gunvor & Søbstad, Frode (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen.* 3. utg. Oslo: Universitetsforl. (utdrag 50 s)

Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2016). *Enkätboken.* 5., [moderniserade och rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 40 s)

Ytterligare litteratur tillkommer enligt lärarens anvisningar (ca 300 s)

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Allmänna råd med kommentarer för förskolan. (2013). Stockholm: Skolverket, s. 30-32 (3 s)

Barow, Thomas (red.) (2013). *Mångfald och differentiering: inkludering i praktisk tillämpning.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 100 s)

Kadesjö, Björn (2010). *Barn som utmanar: barn med ADHD och andra beteendeproblem.* Stockholm: Socialstyrelsen (57 s)

Kinge, Emilie (2000). *Empati hos vuxna som möter barn med särskilda behov.* Lund: Studentlitteratur (131 s)

Lutz, Kristian (2013). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: möte med det som inte anses lagom.* 1. uppl. Stockholm: Liber (144 s)

Orlenius, Kennert (2009). Nolltolerans drabbar de redan svaga. *Pedagogiska magasinet,* 12(3), ss. 6-11 (5 s)

Palla, Linda (2012). Vad är det som ska åtgärdas egentligen: om dokumentation i specialpedagogiska praktiker inom förskolan. I Barow, Thomas & Östlund, Daniel (red.) *Bildning för alla!: en pedagogisk utmaning.* Kristianstad: Kristianstad University Press, s. 185-197 (13 s)

Salamancadeklarationen och Salamanca +10. (2006). [Stockholm]: Svenska Unescorådet (62 s)

Sandberg, Anette (red.) (2014). *Med sikte på förskolan: barn i behov av stöd.* Lund: Studentlitteratur (306 s)

Wahlström, Gunilla O. (2011). *Kirre: en bok om att möta, vårda och fostra trasiga barn.* [Ny utg.] Stockholm: Liber (280 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 200 s)

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikt-

hantering, 7,5 hp

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. (2012). Stockholm: Skolverket (55 s)

Eidevald, Christian (2013). *Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan: hallå, hur gör man?* Stockholm: Liber (215 s)

Friberg, Birgitta & Hakvoort, Ilse (red.) (2015). *Konflikthantering i professionellt lärarskap.* 3., [uppdaterade och utökade] uppl. Malmö: Gleerups (248 s)

Kvalitetsarbete i praktiken. (2015). Stockholm: Skolverket (22 s)

Normell, Margareta (2004). *Pedagogens inre rum: om betydelsen av känslomässig mognad.* Lund: Studentlitteratur (132 s)

Orlenius, Kennert (2007). Nolltolerans drabbar de redan svaga. *Pedagogiska magasinet,* häfte 3, s.6-11. (6 s)

Orlenius, Kennert & Bigsten, Airi (2008). *Den värdefulla praktiken: yrkesetik i pedagogers vardag.* 2. uppl. Stockholm: Liber (157 s)

Styf, Maria (2012). *Pedagogisk ledning för en pedagogisk verksamhet? [Elektronisk resurs]: om den kommunala förskolans ledningsstruktur.* Diss. Umeå: Umeå universitet, 2012 (utdrag, 12 s)

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola & skola.* 1. uppl. Stockholm: Liber (240 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 200 s)

Studentinflytande och utvärdering

Före varje delkursstart inbjuds studenterna till kursinformationsmöte. Kursen utvärderas i enlighet med gällande riktlinjer för kursvärderingar vid Högskolan i Borås, där studenternas synpunkter ska inhämtas. Kursutvärderingsrapporten publiceras och återkopplas till deltagande och blivande studenter i enlighet med ovan nämnda riktlinjer, och ligger till grund för framtida

utveckling av kurser och utbildningsprogram.

Kursansvarig lärare ansvarar för att utvärdering enligt ovan genomförs.

Övrigt

Kursen ingår i Förskollärarutbildning för pedagogiskt verksamma, 210 hp.